

Sínia de la Casa Gran

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Vora la riera de Guardiola, prop del pont de Salelles
Emplaçament Carretera vella d'Igualada (C-37 z) passada la rotonda del km. 89, camí direcció sud cap els horts.
Alçada: 248

Coordenades:

Latitud: 41.69572
Longitud: 1.78672
UTM Est (X): 399041
UTM Nord (Y): 4616704

Classificació

Número de fitxa 08098-321
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani Modern
Segle XVII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Part de superfície destruïda. Totalment coberta per vegetació.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08097A002000430000EP
Fitxes associades:
[La Casa Gran](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 27/01/2016 - 01:00

Descripció

Antiga sinya de tracció animal, situada a la ribera esquerra de la riera de Guardiola, la qual conserva l'estructura subterrània, mentre que la part constructiva de superfície se la va endur la riuada de l'any 2000. Actualment l'espai que ocupava la construcció, enmig d'uns horts, es troba totalment envaït per la vegetació. S'entreveu tan sols el forat rectangular corresponent al pou per on es captava l'aigua. La tipologia d'aquesta sinya és molt semblant a dues sínies més que hi ha molt properes: la del Tatjé i la de la Torre de l'Oms. En base a això, cal suposar que el forat del pou dona pas a una gran mina subterrània, coberta amb volta de pedra, la qual captava l'aigua de la capa freàtica i, probablement, també l'aigua de la riera, que es troba a només 10 metres.

Seguint el mateix esquema de les sínies properes, al damunt de la mina hi hauria la plataforma circular on donava voltes l'animal. La rotació feia moure l'arbre o eix vertical i, mitjançant un engranatge, el moviment rotatori horitzontal es transformava en moviment rotatori vertical, el qual feia girar una cadena que baixava al fons del pou. Aquesta cadena, mitjançant un mecanisme de dos taps de goma, feia bombejar l'aigua per l'interior d'un tub de ferro. D'aquí sortia canalitzada cap als diferents horts que hi havia en aquesta zona. La sinya de taps es va generalitzar a principis de segle XX i va substituir la sinya de catúfols, que també era activada amb tracció animal. Més endavant es va imposar la sinya de pistons, activada mitjançant bieles.

Observacions:

Informació oral facilitada per Rosa Fargas Codina i Josep Fargas Codina.

Història

Aquesta sinya la van fer construir els amos de la Casa Gran (una de les principals cases del nucli de Salelles) i, segons notícies orals, ja es troba documentada al segle XVII o principi del XVIII. Per tant, és la més antiga de la zona. Com moltes altres, al principi era una sinya de catúfols, també moguda per tracció animal. Possiblement a principis del segle XX es substituï el mecanisme pel d'una sinya de taps. A finals del segle XX la sinya encara funcionava mitjançant una bomba amb motor de benzina. El fort aiguat del 10 de juny de l'any 2000 es va emportar tota la construcció de superfície de la sinya. El mateix va succeir amb les dues sínies més que es troben molt properes.

La Casa Gran era coneguda antigament com a mas Balç. Segons un document del 1497 Jaume Graell consta com a resident al mas Balç, que més endavant serà conegut com a Casa Gran i posteriorment amb el nom de la família "Graell de Salelles". Al segle XVIII era propietat de la família Calcina, ciutadans honrats de Manresa. Al segle XIX formava part, igual que el mas Corrons (actualment la Volta), del patrimoni dels Argullol, una de les famílies propietàries més acabalades de Manresa. Entre els dos masos els Argullol tenien 475,3 quarteres de terra al terme, i 46 peces de terra cedides a parceria. La casa gran tenia adossada una petita caseta anomenada la Torre del Lleó que es trobava al mig de la plaça. Sembla ser que era com un estatge o casa de l'amo, i tenia diversos caps de lleó esculpits de pedra. Algunes d'aquestes figures encara es conserva en cases de Salelles. Aquesta casa fou enderrocada a finals del segle XIX, però les seves restes encara eren visibles els anys 1940. Els descendents de la família Argullol va continuar posseint la casa fins que la van adquirir els actuals propietaris.

Bibliografia

CAPDEVILA PLANS, Jaume (1997). Quaderns de la Guíxola, núm. 5 (gener de 1997), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola, p. 13.

FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 28, 99.

